

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiæ, 1605

Exemplvm Litterarvm P. Francisci Fernandi Syripvre Oppido Bengalæ 16.
Cal. Febr. 1599.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

no exarsit aliquorum cupiditas, qui nauem flagrantem, catenis ferreis igni scintillantibus alligatam, remulco longisque contendentes funibus adducere conabantur, ut aliquid spoliis flammis ereptum acquirere possent. Quorum temeritatem nauis impune non tulit: explosis enim identidem æneis tormentis, & pulueri iaculatorio furibunda ignem immittens, partem vitorum neci dedit, partem nauigiorum flammis inuoluit.

Antequam Cocino discederem, duas missiones institui, alteram ad regnum Bengalæ, alteram ad regnum Pegu. In Bengalica missionem electi sunt Patres Franciscus Fernandus & Dominicus Sosa, quibus iam duos alios Sacerdotes superpetias misimus, Melchiorum Fonseca & Andream Boues. Hi paulo antè soluerunt ex ora Choromandelenfi. Primis, quàm feliciter res successerint, ex ipsorum litteris V. P. intelliget, quamquam res per ipsos à Deo gestas, eos humiliter & demisse commemorasse existimo: nã qui illinc ad nos veniunt, eximia quædam narrant, quæ in laudando extollunt, ut penè miracula videantur.

EXEMPLVM LITTERARVM P. FRANCISCI
FERNANDI SYRIPURE OPPIDO BEN-
galæ 16 Cal. Febr. 1599.

VA diuina fratri misericordia in hac missione Bengalica egerimus, quæ V. R. auere scire non dubito, his litteris exponam. In portu Cocinensi ad V. nonas Maias nauem conscendimus Bengalensem, quæ portum paruum (sic enim vocant) in ora Bengalica petebat. In altum deductis, in ipso conspectu perstantium in Cocinensi statione nauium, biremis occurrit Malauarorum piratarum, quæ directo in nos cursu mox congressura videbatur; magnam ea res nobis attulit molestiam & trepidationem, nimirum nausea laborantibus, & cœpto cursu pergere potius, quàm cum hoste congredi cupientibus. Nostri nihilominus arma expediunt, & pagnæ se accingunt. hostes, simulatque nos bellum non detrectare cognouere, demissis velis, lento cursu ferri & paulatim se relinquunt. Ceilani insula a tergo relicta, è regione Negapatani intempesta nocte vehemens & repentinus ventus irruens, aduerso flatu velum percussit, nauemque ita obuertit, ut parum absuerit, quin fluctibus absorberetur. Media hora in magna fluctuatione cõsumpta, nauis in alterum latus impulsã, atque inimicum salum bibente, vix tandem

tandem potuimus vela contrahere. Hoc animaduerso periculo, raptim omnes ad confessionis & orationis perfugium, tanquam ad fidissimam anchoram, confugerunt. Ventis interea ita bacillatibus, aquisque concitatis, ut non iam mare navigare, sed per cœuxa montium, & vallium curuos anfractus iter facere videremur. Toto triduo in his angustiis exacto, tandem Deo favore sedata tempestate, ad dies aliquot prospere nauigauimus. In illo periculo præter vota priuata publicū illud fuit, quod velū amentis a quo salutem suam pendere omnes animaduertent, B. Virgini vouerunt, atque in templo Gullano, quod prope Bengalā magna religione colitur, eiusdem veli pretium obtulerunt.

Post hæc in aliud discrimen, mea quidem sententia maris, in ipso portu incidimus. Sunt enim in ostio Gangis sÿrtis quedam arenosa, quæ Brachia à nautis dicuntur; præter has cum magna vigilantia nauigaremus, ab alueo paululum per errorem deuertes, in breuia & loca vadosa incidimus. Sed ex omnibus liberavit nos Dominus. Portum tandem ingressi, decimo octauo die postquam Cocino discessimus, à faucibus fluminis vsque ad Gullam alios insuper octo dies confuimus. Est autem Gullam flumen Lusitanorum, quæ ab ostio Gangis ad ducenta & decem millia aduerso flumine distat.

In hac statione ab omnibus Lusitanis & Christianis maxima gratulatione & amore excepti sumus. Domos diuastrectas, in quibus honestè diuersaremur, ipsi dederunt, & æstim omnia necessaria ipsi nobis suppeditarunt. Puerorū ebullitaba in ipso portu nobis obuiam processit, qui enixe rogant, ut ipsos doceremus, carebant enim præceptore, & huc illic occurrerunt & perditè vagabantur: nobis reuentibus, illi magis instare, & à nostro latere nunquam discedere. Horum præcipuus victi, vnum ex comitibus; qui mediocriter scribere sciebat, scolaræ præfecimus, existimantes non esse id alienum a V. R. voluntate, cum nostrum neuter hanc prouinciā in se suscepit, quominus cepto itinere progredi possemus.

P. Dominicus Sosa è vestigio linguæ ediscenda operam dedit, idque tam seridè, ac tanta animi contentione, ut breui multū profecturus videretur, si boni interpretis & magistri copia fuisse, si verò qui lingua Bengalica vtuntur, Lusitanicam serè ignorarent, & contra, qui Lusitanicè loquuntur, Bengalicè plerumque loqui nesciunt; & neque hi neque illi Christiana doctrina vocata tenent: quare maturè satisfieri eius votis non potuit. At ego hac difficultate minimè fractus, tractatum breuem utcumque scripsi.

quo Christianæ fidei capita explanavi, indubitatam veritatē defendi, Gentilicæ atque Mahometicæ superstitionis dogmata confutavi. Hunc Sosa in linguam Bengalicam traducendum curavit, & eo vitur percommode, quoties cum gentibus sermo habendus est. Huic catechismum breuem adieci, ad modum dialogi, quem idem P. Bengalicum fecit, quem pueri, qui scholam frequentant, memoriæ mandant, servis & ancillis tradunt domesticis, signum crucis, & reliqua ad doctrinam Christianam spectantia, simul & discunt & docent. Hæc quæ pro tempore potuimus, illic præstitimus, in posterum speramus Deo annuente perfectiora futura. Ego Dominicis diebus in summo Tēplo cōcionabar manens; doctrinam Christianam vesperi, pleno auditorio explicabat Sosa. In statione multi in morbum inciderunt, ut in tanta ægrotantium multitudine nullus otio locus esse potuerit. Multi generaliter confessi: multi milites, qui furtis & latrocinii assueti, in flumine transeuntes spoliabant, ad meliorem vitæ rationem reducti sunt: alii à peccandi occasionibus liberati, alii coniugio copulati: denique in omnibus æternæ salutis amor & frugi melioris studiū elucebat.

Cum primum ad hanc stationem venimus, nihil prius faciendum nobis putauimus, quàm ut nosocomium in subsidium ægrotorum ædificaremus. Vidimus enim passim tam Christianos quàm ethnicos in plateis sub dio animam agentes: alios in campis defunctos, à feris, sparsis per agros ossibus, concisos & dilaniatos, faciebat nobis stomachum ea res. Sed incolæ, quorum opera indigebamus, ad tempus restiterunt. Concio habita est in laudem elemosynæ, & nosocomii condendi necessitas luce clariùs ostensa. Vicit sententia: nec mora, pecunia corrogata, ædes cōmptæ in optimo situ; supellex, utensilia, annonæ cōparata. Domui præpositi sunt duo, alter Lusitanus, alter Indus: quibus exacto mense alii bini eodem ordine succedebant. Nobis ibidem commorantibus, mortem obiere ad triginti, quorum plerique ex Gentilibus & Mahometanis Christiani sunt facti, præter aliquos promiscui sexus, qui decimum ætatis annum vix dum attigerant. Nobis profectis nuntiatum est domum hanc optimè administrari, ægrotos esse plus minùs triginta, & vnius mensis spatio obiisse viginti.

Parochus nostri amantissimus, diuini obsequii atque animarum zelator, nobis abeuntibus huius nosocomii curam suscepit, ut magis nobis sperandum sit, hanc domum perennem ac propriam futuram, maximè si Episcopus Cocinensis eam Gullensibus

parochis multum & serio commendauerit.

Diuersati sumus in hac statione vsque ad Cal. Octobris, quo tempore extrema iam hyeme iter adornauius ad hunc locum, quem Portum magnum vocant. Dici non potest, quibus lacrymis incolæ nostrum discessum sint profecuti. Primum abeuntē retinere & quasi vim inferre conati, deinde sublati manibus cōstitati sunt, saltem vt quadragesima reuertēremur, se nauem & alia omnia oportunè missuros: nos cum rerum, quæ hîc gererentur, ignari essemus, de reditu nihil certi promittere ausi, bene tamen sperare iussimus. Apud Mongolos (quos vulgò Mogores dicunt) in more positum est, abeuntium nauigiis inspectis, notam imprimendi & vectigalia exigendi prætextu, sarcinas excutere, & miserōs nauigantes spoliare. Nos vt huius molestiæ immunes essemus, omnes incolas, qui aliqua gratia & auctoritate valebant, deprecatores habuimus, qui telonium concitato cursu petentes, à Publicano, quem ipsi Monsifum appellant, obtinuerunt, vt his iniurias à peregrinis, pauperibus, amicis depelleret; quo factum est, vt nobis & iis qui nobiscum conscenderat parceretur. Quare lati vela dedimus, & tandem ad Portum magnum, qui sexcentis milliaribus à Portu paruo distat, salui peruenimus; non tamen sine magno vitæ discrimine, quod cum a tigribus tum à latronebus imminebat, qui per totum Gangem infesti, mortem nauigantibus sæpe inferunt.

Antequam ad Portum magnum veniremus, in medio itinere occurrit statio Lusitanorum, in regno Châdecani, cuius Rex missis ad Gullum litteris iam antea nos inuitauerat; & Lusitani, qui in illo regno agebant, per litteras & nuntios orabant, vt ad se veniremus, eo quod toto biennio sacerdote carebant. Quare illis nauigia & cibaria præbentibus ad eos diuertimus; & maxima omnium gratulatione sumus excepti. Vno mense, quo illic sollemus, omnes de confessione audiuius. Et cum ferme omnes intestinis inter se odiis decertarent, Dei summa clementia factum est, vt omnium animi pacati & ad concordiam redacti sint. Multi concubinas & pellices abegerunt: multi, quas legitime poterant uxores duxerunt. In concionibus publicis & privatis colloquiis hortati sumus, vt pacem colerent, pietatem amarent, omnium bonum exemplum præberent. Ducentos partim liberos, partim seruos sacro fonte abluimus. Illud prætereundum non est, obtinuisse omnes, cum videbant hæc & huiusmodi præstari gratias, & neque cereos & munuscula quædam, quæ in baptismo obtinent solent, in nostrum vsum cedere. Hac fama permoti multi

qui post susceptum baptisma aliquot annos in terris infidelium deliruerant, relictis latebris in lucem prodierunt. hos ingenti cū gaudio susceptos, & salutari penitentiae sacramento expiatis, Ecclesiae matris gremio restitimus. Concubinas, si quas adduxerāt, legitimo matrimonio conjunximus, & liberos in paganismo susceptos sacro fonte abluimus.

Audito Rex nostro aduentu, misit illico nuntium, qui nos suo nomine saluaret, & ad ipsius conspectum deduceret: per honorificè ab illo sumus excepti, & promissis magnificis ad magnam spem erecti. Munera ad hospitium mittit de more gentis, oryzam, butyrum, saccharum, & hædos. hædum vnum, ne inurbani videremur, remisit ceteris, accepimus. Orauit Rex, è suis terris ne discederemus; diplomate regio pecunias assignauit, quibus arcam, & terras Ecclesiae atque ædibus construendis idoneas, emeremus. Salis præterea magnam copiam adjecit, & ceræ modios quinquaginta. quæ omnia sexcentorum aureorum pretium exsuperant. Nos in ripa Gangis agrum optimo loco delegimus, quo Ecclesiam & domum ædificaremus, & Christianos vndique confluentes hospitio exciperemus: quem campum Rex, amotis Mongolis & Pataneis quibusdam, qui eum occupauerant, nobis liberum reddidit; promisitque se suis sumptibus Ecclesiam structurum, quæ reliquas in Bengalæ regno ædificandas pulchritudine anteciret. Aliud diploma concessit, quo dedit liberam facultatem Euangelii promulgandi & baptizandi, præter alia multa, quæ ad rem Christianam promouendam maximè conducunt. Hanc amplissimi Regis propensam voluntatem ne tergiuersando læderemus, diligenter curauimus: gratissimum etiam V. R. fore non dubitauimus, si tam patens ostium vltro nobis apertum nõ præteritemus. Quare vt Regis animum aliqua spe delinitum teneremus, respondimus nobis esse imperatum à superioribus, vt quàm primū Portum magnum peteremus, quo certiorè faceremus V. R. de rebus, quæ Syripure & Chatigani gererentur. his confectis, & à V. R. responso accepto, Deo annuente nos regiae voluntati non defuturos, imò quàm maturrimè ad ipsius regnum reuersuros. Magnum profectò messem hæc Chadicani regio nobis promittit, quæ tam ampla est, vt plerumque quindecim dies, ne dicam viginti, nauigando insumatur, antequam eius regni limites præteriri possint. In nemoribus & locis siluestribus maxima ceræ copia conflare solet, quam inde mercatores per totam Bengalam & per Indiam vniuersam distrahunt, & cū hæc Chandicani statio sit media inter Portum magnū & paruum, sit vt indidem ad omnes

totius

torius Bengalæ regiones sit facilis & commoda navigatio.

Hæc de Chandicano dicta sint satis, nunc ad Syripurem venimus. Syripur statio est pertinens ad Portum magnum, huc mense Decembri appulimus, non alio vultu atque animo cum ab incolis tum a Lusitanis aduenis excepti, quam si Angeli à celo delapsi eis auxilio venissemus. tanta erat illorum calamitas, torillos circumstabant per eos dies curæ & angustia. Nam paulo ante ad eam stationem appulerat Præfectus nouus, quem cum participibus Cocinensis Episcopus Sacramentis Ecclesiæ & commotione fidelium prohibuerat. Quæ res maximas ibi turbas exciterat. nos vt eam tempestatem declinarem data opera in Chandicano moram fecimus, sperantes fore vt interim omnia ad concordiam redigerentur: sed fefellit ea spes, nam in eiusmodi tempore aduentus noster incidit, quo omnia erant quam maximè turbulenta. Et quâuis certum esset nobis, quoad fieri possit, quâ minime nos immiscere, tamen ad eas angustias redacti sumus, vt nobis non esset integrum non respondere interrogantibus cum Præfecti offensa, qui sibi persuaserat, eximi se per nos à censuris posse.

Syripurem vbi apulimus, accersit nos Regulus, qui toti terra præest, quem vocant Cadarai: accessimus multis comitati Lusitanis: accepit nos Regulus humanissimè, multa dicentis ad gratiam & amicitiam pertinentia: & in signum amoris, folia aliquot herbæ in tota India notissimæ, quam Betele vocant, singulis guitarum distribuit. quid multa? hortatus est, vt maneremus, terram penes nos esse, se nobis omnino non defuturum. Denique facultatem dedit Euangelium prædicandi, sexcentos aureos in annuatim reditus diplomate obsignato concessit, Ecclesiæ cõdendam in optimo situ dispicere iussit, & quæcumque opus esset, se suppeditaturum. Nostro rogatu priuilegia condidit in re & gratiam Christianorum.

In concionibus sumus assidui, auditores adsunt magna frequentia, aures afferunt sitientes, fructum pollicentur vberimam. Affirmant multi, qui non ita pridem ad has terras venerunt, sibi tamquam pueris opus esse Christianæ doctrinæ capita de integro perdiscere. Concionum fama excitati, accedunt nonnuncquam Principes gentiles, qui licet non conuertantur, tamen Christiana decreta cum audiunt, admirantur, laudibus extollunt, nihil sibi videri affirmant perinde honorificum, ac religionis Christianæ præcepta. Mitto V. R. duos ingenuos pueros Bengalenses instructos in Collegio sanctæ fidei: vertente anno alios duos mitteram. Ecut V. R. nobis discedentibus præcepit. Quod reliquum est, etc.

mus R. V. vt nos suis & nostrorum omnium sacrificiis & orationibus commédatos habeat, quo hæc missio eum, quem V. R. maximè cupit, effectum & finem sortiatur. Data Syripure, 14 Ianuarii, anno Domini 1599.

Postquam hæc scripsi Chatiganum appulimus, quo nomine vocatur statio in Porru magno. Huius stationis viris primariis causam nostri aduētus exposuimus, nempe vt Christianis, tam veteranis quàm Neophytis, sancta sacramenta administraremus, & infideles ad fidem perduceremus. Illi vno ore responderunt, primum nullam esse regionem in tota Bengalica ditione, in qua maior & paratior esset rei Christianæ messis, quàm in terris Regis Arracani & Mogoli: deinde Regem Arracani profectum esse ad bellum Peguense; is vbi venerit, quod breui fore sperabant, nullū esse Regem ex omnibus, qui in Bègalicis regnis sunt, qui nos majori amore & munificètia sit complexurus. Videt ergo V. R. quātopere hic locus præ cæteris, subsidiariis indigeat. Hactenus P. Franciscus Fernandus.

In missionem Peguanam electus est P. Baltasar Sequeira, qui statim oppidum sancti Thomæ petiit, inde in regnum Pegu cum sociis P. Ioanne Costa in prima nauigatione transmiffurus. tamè ante horum discessum nos ad urbem sancti Thomæ peruenimus: quid illis postea successerit, suo loco dicemus.

Cocino profecti, postquam in itinere Ecclesiam sancti Andrea cum noua illa, quæ recens erecta est in regno Porcà, visitauius; Colanum contendimus. Colano demum relicto reliquum viæ nõ sine magna sollicitudine cõfecimus, timentes ne loca vicina à militibus obfessa tenerentur. Rex enim Trauancoris certiores nos fecerat, Regem Madurenum cum septuaginta hominum millibus & multis Elephantis ad pugnam instructis cõtra se venire. At nos diuino auxilio freti, nullo objecto obstaculo per totam Trauancoris oram discurrentes, triginta tribus Ecclesiis visitatis, Cori promontorium fleximus, quo à tergo relicto, totam oram Piscariae Tutucurinum vsquè perlustrauius, ibi longè maximo solatio nos affecerunt tot neophytorum tam accuratè culta noualia. Conueni in oppido Punicale Patrem Hèricum, qui iam inde à temporibus Patris Francisci Xauerii sanctæ memoriæ, sacerdotio insignitus, & ab ipso Xauerio ibidem relictus, quinquaginta duos annos inconculso pedè eandem stationem tenens, etiam num corporis viribus & animi vigore valens libros plures, in dies Malabarica lingua scriptos, prælo mandat, quibus Christiani nominis splendor etiam apud Ethnicos non parum euituit. Quata nos
illi

illi neophyti lætitia, gratulatione, honore, triumpho ubique suscepterint, commemorare quodammodo piget; quamquam, licet honor ipse præstitus, nos robore suffunderet, tamen beneuolentia & grati animi significatio non potuit non esse gratissima.

Paucis diebus Tutucurini transactis, consensio nauigio, Picearia tractum & insulæ Manaris oram legimus. Ecclesiis Vapari & Bembari à longè salutatis, (erant enim cōsultò à Patribus desolictæ, ob novos tumultus, nuper ab ethnicis excitatos) Periapatanum diutius præter opinionem & contra voluntatem confestim. Post biduum enim, quo cum illis Christianis commorati sumus, postquam vela fecimus, aduerso vento reiecti, ad eundem portum iterato cursu remeauimus; Deo nos, P. Antonii Criminalis interuentu, ad illarum gentium salutem reuocante.

Cùm enim constet Periapatanum Parauelinorum esse metropolim, & emporium percelebre, vnde per totum illum finium & tractum maritimum fidei Christianæ semina spargi & Ecclesiæ catholice dilatari spatia percommode possint; visum est ibidem Residentiam duorum Sacerdotum collocare, qui ciuitatem Tripalacurinam vsque percurrant, Tripalacurini namque atque Periapatani oppidorum distantia ita se habet, vt quamuis per mare pergentibus, Ramanancotis Promontorii obiectu, via reddatur longa & molesta, tamen terrestri itinere breuis sit transitus, atque nunc tutior, quàm fuit eo tempore, quo ibi P. Criminalis & dagarum telis extinctus est.

Ramanancotis Promontorium prospero vento superueniens, spumantibus hinc inde fluctibus vadosi salis, quod plurimum arenarum cumulis temere congestis atque incertis alueis peruenientibus nauigantibus iter præbet. Vidimus ibidem Lustanice classis bitentem, per eosdem dies Syrtibus impactam, cuius tabulæ incertatim diripiebant. Anchoram iecimus iuxta insulam, quæ prima nobis occurrit, atque inde postera die soluentes, quæ tertia feria cinerum, Talemanarem, Manaris insulæ limen, nocturno attingimus. In ipsis portus faucibus carina fundum tetigit, quæ occasio fuit crucis erigendæ in edita pyramide, in signum nauigantibus, & in solatium eorum, qui Christo nomen dederunt. Feria quinta, Parasceues sacrum fecimus in Residentia Carcellis. Inde perreximus ad Ecclesiam S. Thomæ quæ dicitur Carcarum, quæ primaria est illius insulæ. Sub noctem locum hunc sumus ingressi, quo tempore Christiani omnes in Templo congregati, solemnenni tenebrarum officio vacare cōsueuerant. Cognito nostro aduentu, confestim omnes cum cereis accensis, duobus ordinibus

dispositi, obuiam procedunt, tanto silentio tamque demisso vultu, ut mœrorem ex Domini passione conceptum facile agnosceres. Quæ res tum quidem magna deuotione accendit, tum verò longè maxima, cum diuina illius temporis officia, tanta cæremoniæ venustate, cantusque suauitate celebrari vidimus: deinde cum cõcionè de Passione Domini audiuius, in qua, lingue Malabaricæ licet ignari, tamen singultibus, & lacrymis ipsorum edocti, interiorè, quo erant affecti, diuini amoris sensum satis perspectum habuimus. Denique cum officium Resurrectionis tanta celebritate & frequentia peragi vidimus, ut non iam æde S. Thomæ Caræarum, sed Goæ in Templo S. Pauli hæc omnia inueniri videremur.

Visitatis reliquis Ecclesiis, quæ nostræ curæ sunt, inde perrexi ad ædes nostras, quas non longè ab arce sitas habemus. Deinde transmissis flumine, terrestri itinere pergentes, margaritarum piscationem illam toto orbe celeberrimam visimus. Facta est hæc piscatio hoc anno in ora maritima Ceilani insulæ, duodecimo milliari ab insula Manare. Sub solis occasum ad flumen magnum peruenimus, & quia noctu trajicere non satis tutum videbatur, pernoctauimus in tentoriis piscatorum, qui plurimis luminibus circumcirca accensis elephantorum incurSIONES arecebant. ac nos nihil præter pauones vidimus, quorum gratior erat aspectus, quam elephantorum, & quam illius viperæ, quæ nobis nescientibus sarcinulis se se miscens flumen nobiscum traiecerat, quæ orto manè conuoluto corpore ad pedem cathedræ dormientè deprehendimus. Ab hac peste, qua qui sunt icti post septimam horæ exspirant, seruauit nos Deus tui suæ naturæ bonitate, tum etiã fortasse, quia meminit nos ideo tam serò tabernaculum nostrum ingressos, quia pauper quidam nos detinuit, quæ in syluis iacentem, & penè exanimatum inuentum, Sacerdotes & Leuitæ non præterierunt; sed in illa ipsa cathedra, quam dixi, sublatum, & bene refectum in tuto collocarunt, & ei omnia necessaria ministrarunt.

Non plus tres dies in illa visitatione consumpsimus, ne nauis copiam à Ceilano oportune soluentis negligere, & quia illud temporis satis fuit nobis ad æstimandum quanti intersit, nostris illi piscationi interesse. Est enim piscatio illa hominum frequentia celeberrima, qui ex vicinis regionibus eò cõfluentes, ad sexaginta millia in castra conueniunt: arma, vrésilia, suppellectilè, atque adeò totã familiã huc afferunt; Ecclesias in toto littore statuunt. Nostri sacerdotes sacrum faciunt, lites componunt, pugnas dirimunt, rapinas cohibent, tumultus sedant, Christianos à

sexcenta-

sexcentis contumeliis & potentiorum vexationibus libertati, ut nulli dubium sit, quin tota illa multitudo, ni Patres adessent, proximis incommodis obnoxia dissolueretur, & in fumum abiret.

Nunc ad Manarem nostra redeat oratio. Navigium, cuius supra memini, Calendis Aprilis conscendimus ego & quatuor nostris, vento vti sumus primo manè satis prospero: at postquam fuimus ad decem milliaria in altum prouecti, se nobis ad proram opposuit. Illico jecimus anchoram, suspicati nimirum esse ventum incolis ad eò formidolosum, quem Chitarauaram, id est Aprilis aequilonem, nominant; qui sæpe inopinato irruens, miseris nauas oscitantes opprimit. Nec nos fefellit opinio, navigium autem erat paruum, valde onustum, & minùs expeditum, ventus validus & procellosus in singula momenta crescebat: quem nos, Deo consilium suggerente, immaniter irruentem, trepidi, sublata anchora, à puppi excipimus, & cõuersa prora ad portum conamur reuertì. Ventus interim ab Orientali plaga mirum in modum debaccaturus, præter pluias & tonitrua, ingentes fluctus excitauerat, qui in nauem arietantes, immani fremitu lacebant, & ni Deus opfferret, mortem omnibus intentabant. Verfabatur ante oculos mors P. Pacifici, & Jacobi Soueralis, atque fratris Emmaonis Pinerii, trium è nostris, qui eodem in loco non dissimili procellosis fluctibus absorti perierunt. Metum augebat mors recens curia è familia B. Francisci, qui nuper Negapatano ad Manarem transmissurus, in eodem freto interceptus, versa naue mensus est. Nautis vnus intrepidus ad gubernacula accessit, quo iubente, suo ex velo facto, viâ vteunq; secauimus: at illo velo repente dilacerato, visum est in prora linream extensam quatuor nautis validissimis tenendum tradere. Hoc pacto, atque opera Christiani consilium, qui temonis regendi arte pollebat, æstum pariter & fluctus superauimus, & tandem eodem die post solis occasum salui & incolumes in sinum tutum equalimus, in quo iacta anchora, paululum à terra remoti, ne scopulis illideremur, nocte illam in maxima statione insomnè durimus. Postero die duo nautæ vasis in ambobus inhaerentes, terram natando petierunt, à quibus incolæ certissimè facti de nostro appulsu, magna caritate & gratulatione nos subuenerunt, eorum opera ad terram peruenimus.

Relicto hoc nauigio vt minùs commodo, & tempore ortu tranquillo parum tuto, alia naue conscensa biduo post oppidum Negapatatum attigimus. In æde Misericordiæ diuersati sumus, in qua iacet corpus P. Francisci Perez, què incolæ vt sancti venerant.

ratitur. Fuit aduentus noster Lusitanis incolis gratissimus, eo quod Patres Societatis, quos à multis annis desiderauerant, iam tandem in illa terra sedem fixuros quasi diuinantes asseuerabant. Hac de causa conuenere cum Parocho omnes viri primarii, & id ipsum à me multis precibus flagitarunt. Quorum votis haud sanè illibenter acquieui, multum enim & nostro & ipsorum intererat, nam in oppido Lusitani multi habitant, & multi à regionibus Si- narù, Bengalæ, Pegu, & Malacæ illuc confluunt hyemandi causa. Est præterea situs iste ad fidem amplificandam in primis oppor- tunus, ex quo tanquam è centro habitantes in circuitu gentiles, qui sunt propè innumeri, commodè adire, & loca vicina in toto illo tractu vsque ad oram Coromandelis facilè inuisere poterimus. Ciuitatem continuò summo studio obeunt, vt locum Eccle- siæ atque ædibus nostris idoneum dispiciant. Placet area in ripa fluminis, è regione maris vento australi obiecta, (qui ventus ibi maximè salutaris habetur) & nostrorum ministeriorum exercitiis, ob magnam inibi concurrentium hominum multitudinem, ac commodata. Hanc quingentis aureis emunt, multas insuper e- leemosynas largiuntur. Patres relictis duo, qui nouæ Residentiæ primam manum imponerent. Res prospere successit, nam & ipse Naichus Taniaoranus in portu, qui Nagaparatano non longè di- stat, Ecclesiam construere petit. Quin & in Trangabare, sexto ab hinc lapide, cæpta est alia Ecclesia, quæ fidei in illis partibus di- latandæ non parum conduceret.

Nagaparatano profecti, ad oppidum S. Thomæ terrestri itinere contendere statuimus. Quod iter Lusitani nonnulli vehementer dissuaserunt: aiebant enim loca esse infesta & nō satis peruia pro- pter Badagas, quos nuper ad Candiam Ceilani regnum transiru- ros, in Iapanapatano eiusdem Ceilani regno, Lusitani interceptos malè multauerant. Terror iste nullo probabili fundamento niti videbatur; loca enim, per quæ erat nobis transeundum, suis Nai- chis, Taniaorano videlicet & Gingiano, parebant. Quare iter ar- ripimus huius tractus videndi cupiditate illecti, si qua forrè spes in futurum foret, hos populos ab idolorum cultu ad veri Dei co- gnitionem traducendi; ingenti cum voluptate ad duodecimum diem iter fecimus, lucorum mimirum atque nemorum amœnita- tem, fluminum aquarumque perennium copiam, & totius re- gionis pulchritudinem, soli vbertatem, cæli clementiam cōtem- plantes. Hanc lætitiā imminuebat immanis atque inaudita il- larum gentium superstitio. Vidimus enim homines ratione præ- ditos, tot idolorum prodigia, hominum, elephantorum simula-

era, in tēplis pulcherrimis permultis, & in aliis fanis minoribus, penè innumeris, non minùs superstitioso quàm ambitioso cultu venerantes, atque illorum idolorum colossos in curribus, qui rures altitudine æquabant, subiectis rotis multis hominum multibus humeros subicientibus, huc illuc transportantes.

In itinere urbem vidimus Cidambaranum, superstitionis gentiliticæ in illa regione caput & metropolim, idolorum templis augustissimis refertam. Horum Brachmanes in annuos reditus cingenta aureorum millia habere dicuntur: quamvis non nisi duodecim millia hac tempestate eis numerentur. Appulerat eodem die, quo nos, Naichus Gingianus, in cuius ditone sita est hæc urbs: visum est hominem visitare, quo facilius nobis per illam regionem transeundi copia concederetur, sine qua absque maxima vectigalium & navorum molestia nullibi pedem mouere nequiter facere licebat. Urbi cūm appropinquauimus, inuenimus omnia occupata militibus, qui ad triginta millia erant, & elephantes centum, ingredimur, duces viæ datū comitantes, qui in fanis cuiusdam hortulo arboribus confito iussit expectare, donec Naichus de nostro aduentu certior factus, adeundi potestatem haberet. Is instante nocte, postea quàm ex edito loco exercitum & elephantes oculis perlustrauerat, in palatium se recepit. Iussit accedere, ingredimur, ante nos ducenti Brachmanes perpetua sententiæ cedebant, cauentes ne quis oculus Regem fascinarer, atque ut quam lustralem ædibus aspergerent: quod illis solenne erat primo quoque die, quo Rex domum aliquam ingressurus erat. His peractis cæremoniis, illi cesserunt, nos successimus.

Postquam per varias portas & ianitores corpori sepe custodes elapsi, illius adeundi difficultatem superauimus, inuenimus in atrio sub dio sedentem, lychnuchis lumen præbentibus, iugiter in medio atrii constructo, suggestum operiebat tapes, tapetum pannus sericus villosus colore purpureo. Insuper discumbebat Naichus, binis incumbēs puluinibus magnis, forma tereti admodum columnarum rotundis; togam sericam elegantem, Badagam riri ad talos demissam gerebat; torques magnus & multiplex collo dependens, variis vnionibus & gemmis distinctus, torques pectus ornabat; casariam oblongam in vertice in nodum circumactam, multa itidem margaritæ ambibant; quæ tamen non apperebant, quia caput etiam cūm domi sunt, panno serico inuolutum. Naicho assistebant Principes viri nonnulli, & Brachmanes, Dynastarum filii. ipse ætate iuuenis, vultu decoro & viuido, que oculis micantibus præstantem animi vigorem præ se ferrebat.

bat. Magna humanitatis & benevolentiae significatione ab illo sumus accepti, atque ipso iubente iuxta eius solium confedimus. Munuscula sibi a nobis oblata gratissima esse, & re & verbis demonstravit. Folia Betele, quae de gentis consuetudine nobis manducanda proposuit, valde miratus est, nos non arripere. Petiit ut unum Sacerdotem ipsi concederemus, qui resorum in ciuitate noua, quam ipse suo nomine cõdebat, atque ei, qua opus essent, omnia se daturum promisit. Dicebat, se Sacerdotes iam pridem vidisse Lusitanorum, at horum similes non vidisse. Postquam in multam noctem de rebus ad fidem pertinentibus tractatus est sermo, tandem pannis pretiosis auro inter nos benignissimè dimisit. Diploma dedit cum facultate, ut nos per totam illam ditionem, absque portoribus, atque suis omnibus madauit, ut nos viderent: quod ut melius fieret, unum è fanum dedit, simul mittendum curauit.

Sequenti die iter prosequimur, non ita indicasset spectaculum illud, quod eodenturum erat, quod à viris fide dignis accepti pro comperto habuimus, ut ipse iam Naichi palatio hospitio excepti. Spectaculum autem eiusmodi: Vngenti Sacrificuli, quos Iogues vocant, à summo templi pinna-culo se praecipitarunt, quod quo pacto acciderit, ut melius intel- ligatur, rem paulo altius repetemus. Exstat fanum Perimali, in quo summa superstitione colitur simius, Hanimantus dictus, què tunc fuisse Deum, & propter nescio quod peccatum, vnà cum aliis multis Deorum millibus in simium transformatum in illis locis substituisse, atque omnibus illis simiis imperasse: deinde necessitate compulsus à Ramanancore ad Ceilanum insulam traji- cendi, cum nauigiis careret, ipsum saltando fluctus superasse, at- que ad singulos saltus singulas insulas creantè (qui sunt arenarum cumuli longo tractu à Ramanancore vsque ad insulam Manarem) sibi suisque omnibus viam straxisse. Huius dentem asserunt fuisse illum, quem memoriae proditum est, Proregem Constantinum fe- licissima memoriae in ignem misisse, quod ne faceret, ethnici de- cem trecetis aureorum millibus se redempturos spõdebant. Pro- x religione prohibitus, tanta pecuniarum vi se non est passus facere, quinimo Theologorum quorundam opinione sprete sen- tentia illorū, qui religionē pecuniae praefere suadebant, magno an- imo amplexus est. Hæc de Perimali, eiusq; Simio. Affir- mat deinde credula gentilitas, virum quendam sanctū

multos annos pœnitentiæ causa in clauo ferreo pedem transver-
sum tenuisse. Mandauit huic Deus, vt ab hac pœnitentiâ desiste-
ret, renuit ille; & cum vltro citroque multi nuntii intercessissent,
affirmavit homo, se nunquam quicquam de pœnitentiâ remitte-
rum, quousq; ab ipso ipsum circum se saltantem videret. Tunc
Deus eius vrbenati obrèperans, ipse cum Sole, luna, & stellis ce-
lestibus sancto regionis duxit, illis citharam pulsantibus saltantibus
que. Deo saltantibus armilla aurea à pede excidit, qua Cidambare-
num nomen accipit, idem est enim Cidambarenum atque aurea
armilla. Facta est igitur per hos dies inter gētes magna gladi-
atio, an liceret gentium Perimalis in templo Cidambaranenti con-
locare; quod si quid nihil aliud est, quam malus inauratus cum
Simio iuxta. Aliis repugnantibus, aliis per legatos vobis
menter vobis. Naichus Gingianus obfirmato animo ligatus
in tēplo. Naichus Gingianus obfirmato animo ligatus
de a the. Naichus Gingianus obfirmato animo ligatus
stigio. Naichus Gingianus obfirmato animo ligatus
pli se fa. Naichus Gingianus obfirmato animo ligatus
sanctissu. Naichus Gingianus obfirmato animo ligatus
non prastit. Naichus Gingianus obfirmato animo ligatus
Gingiano malum erigere aggrediente, sacrificuli summo templo
conscenso, se se inde præcipitare cœperunt. Postquam viginti
minus præcipitio disrupti expirarunt, Naichus id sibi oppro-
ducens, in eos eminens sclopos intorqueri iussit, duobus tantum
glandium plumbeorum ictu mactatis, subduxerunt se rursus, &
iam desperabundi, huc illuc incertis sedibus vagantur. Nec deest
mulier, quæ hac ipsa de causa tam vehementer exarsit, vt ipsa
met sibi guttur præcideret. At malus erectus est cum summo templo
sedente. Speramus aliquando fore, vt diuina providentia dispo-
nente, Societas, quæ Ecclesiam iam habet, non amplius tribus
milliaribus ab hac vrbe distantem, hoc ipso in loco, crucis veris-
simæ veri Dei trophæum erigat cum Demone ad pedem crucis
alligato, sicut alicubi pictum videmus, & sicut re vera crucis
victæ virtute ligatum credimus. Nos iter prosequimur, & hinc
Naichi, atque Principum Triuidini & Saluaechæ, qui hinc in
perio parent, beneficentia freti, ad oppidū B. Thomæ salui & Na-
ni vexatione liberi peruasimus. Fuit hæc antiqua vrbs Melapo-
Coronandelis regni olim caput, nunc Regi Vissanagorano paret,
qui eorum conditionibus Naicho Taniaorano regendâ tradidit.
Ragus, qui & Rex Vissanagoræ, (quæ à Lusitanis Bisnaga, à Lusitanis
prioribus Reguū Narisingæ, à Rege Narisinga dicta est) ab eorum

harū partiū Regum Dñs & supremus Imperator habetur, & ipse de se non magis demissè sentit; vt ex cōceptis verbis, quæ ipse suis diplomatis adscribit, manifestè patet, quæ sunt eiusmodi:

Spōsus Subuasti (id est, bonæ fortunæ) magnarū prouinciarum Deus, maximorū Regū Rex, & Regū Deus, omniū equitatum Dñs, magister nesciētium loqui, trium Imperatorum Imperator, victor omnium quæ videt, & conseruator omnium quæ vicit; formidolosus octo plagis mundi, Mahometanorum exercituum debellator; Dñs omnium prouinciarum, quas cepit, spoliatorum ac diuitiarum Ceilani raptor; qui viros quantumuis fortissimos longè superat, qui inuictissimo Virualalano caput abstulit; Dñs orientis, austri, aquilonis, occidentis, & maris; elephantorum venator, qui virtute militari viuit & gloriatur. Quibus honorum eloquijs gaudet, militari virtute præstātilimus Vēcatapadinus, Ragam Deuamaganus Ragel, qui hodie regnat, & hunc mundū gubernat.

Rex igitur Vissanagoranus, qui hodie in regno Vissanagoræ in vrbe Chandegrino solium tenet, magna potentia pollet. Et olim in Cori promontorio vsque ad regna, Goæ adiacentia, ad oram vsque vtriusque maris longè lateque dominabatur, donec iunc Icalcanus, inde Reges aliquot, vt Naichi, quorum antè meminimus, in iungo excusso imperium detrectauerunt. Visum est igitur Christianæ & Euangelii propagationi valde conducere, illorum decernere Sacerdotum, qui in vrbe regia residerent, vt hæc maior esset nostrorum auctoritas, & gratia apud vicinos Principes, qui & ipsi iam nostros ad sua regna inuitare ceperunt. Rem cum vritis grauibus & rerum peritis communicauimus. Visa est à Spiritu sancto profecta. Cognito nihilominus Regem esse bello implicatū, quod Naicho Madureno inferebat, paruisper expectandum censui. Interim P. Simoni Sæ Rectori Collegii S. Thomæ negotium dedi, vt data opportunitate missi nem auspicaretur, quod ille paulo post optimo cum successu effectum dedit, vt ex ipsius litteris suo loco constabit. Interea priorum eleemosynis erectum est Meliapore Seminarium pueros nobilium Badagaranum, & Malabarium adiuncta schola, in qua docetur lingua Tamil, id est Vernacula, & lingua Madagana, qua vtuntur Palatini. Ex hoc Seminario, Deo fauente, transferentur nouæ plantæ, quæ toto tēpore in totum illum tractum fructus spargent vberrimos.

Anteaquam à S. Thoma recederem, ceptum est agi de noua missione Peguana, nostris ardenti studio prouinciam illam suscipere gestiētibus. Sed re nodū transacta, appulerūt naues Pegusio, quibus de turbulētissimo huius regni statu certior factus, mis-

tionē illā in aliud tēpus distuli. Vt autē clariū V. P. innotescat, quod loco sint res, & quas maximē ob causas hāc missionē, a V. P. notopere cōmendatā, quāq; re vera prae omnibus missionibus generalibus vberrimos fructus pollicebatur, distulerimus; adtingat, quae a fide dignis accepi, qui huius regni Pegū rebus rē aduertit, tum prosperis, multo tempore interfuerūt; & suis oculis eorum nam perspexerunt.

DE REGNO PEGV, ET DE STATV, IN QVO
fuit mense Martio anno Domini 1598.

REX Peguanus huius pater, qui nunc vivit, de stirpe Bramarum, fuit omnium, qui in Pegū regnarunt, potētissimus. Duodecim enim regna suo subiecit imperio, nempe regnū Ceylanū, vnde sapphiri & rubini optimi proveniunt: secundū regnū Ceylanū, in quo sunt fodinae aeris Cyprii, plumbi, & argenti: tertium regnū Bacani, in quo multae auri fodinae: quartū, regnū Tangani, in quo plumbo abundat & lacra: quintū, regnū Promi, quod eadem plumbo & lacra abundat: sextū, regnū Langoma, quod in usci seu almiscaris, piperis, panni bombycini, auri, argenti abundans, quae omnia etiā in reliquis Peguani imperii regnis habetur: septimū regnū Lantani, vbi beivini tanta est copia, ut ad vitum operandas sufficiat: octavū & nonū, regna Trucois, vnde mercēs quā plurimae a Sinais ad nos transportantur: decimū & undecimū, regna Cablani, quae gemmis abundant, & ad hoc regno adiacent, media inter Arā & Sinais: duodecimū, regnū Sionis, quod ultimo loco subiecit, in qua expeditione decem centena & sexaginta millia militum fertur armasse, quos et omni plebe ita confecti voluit, ut ex vnaquaque decade vnum tantum militum adscriberet. Is triginta & sex annos tanta omnium opum affluentia regnavit, ut licet quis centum naues oryzae omnibus exportaret, (tanta erat fertas agrorum, abundantiaque rerum omnium) nihil omnino inopia autem esse videretur. Mitto reliquas merces, gemmarum tanta erat copia, ut qui vnius tantum mensis spatio dato ad gemmas cōmendandas, multa auri talenta in opes vellet infumere, prius aurum exhauriret, quam gemmas decernerent. At terra illa tam florens & opulenta, in tantas calamitates & rerum omnium inopiam incidit, ut iam in toto regno nulli ferē mortales inveniuntur, praeter admodum paucos, qui cum Rege in arcē se receperunt, quos cum mulieribus & parvulis vix ad septem millia pertingere affirmant: eō enim misere calamitatis per hos dies redacti sunt, ut carnibus humanis vulgare